

Patke, čiče i gutači

Tužilaštvo za ratne zločine odavno zna ko je pružao logističku podršku nekim haškim beguncima, ali je nakon upozorenja, pretnji, najava i obećanja da će oni biti izloženi progonu pitanje da li su ti predmeti zastareli

DRUŽINA MLADIĆEVIH JATAKA nije čestito ni okončala višenedeljno slavlje koje je nakon oslobađajuće presude započela u restoranu "Romantika", a već su bile podignute nove optužnice i upućeni pozivi za saslušanja drugim članovima bratstva haških begunaca. Šestoro pomagača bivšeg načelnika banjalučkog Centra službi bezbednosti koji je optužen za zločine protiv čovečnosti Stojana Župljanina sada čeka suđenje, dok je nedavno sličnim poslom do Policijske uprave grada Beograda svratio i nekadašnji načelnik vojne Uprave bezbednosti Aco Tomić. Za razliku od drugara iz "Romantike" koji su igrali u amaterskoj predstavi Prvog osnovnog suda, na njihovim predmetima stajao je pečat Veća za ratne zločine iz Ustaničke ulice, koji je nagoveštavao ozbiljniji repertoar i konačnu primenu Zakona o jatcima.

Prošle su dobre dve godine od usvajanja tog Zakona o organizaciji i nadležnosti državnih organa u postupku za ratne zločine, ali je pakovanje kofera tužioca Haškog tribunala Serža Bramerca za novu posetu Beogradu učinilo ono što nisu mogli propisi. Njegove reči da se moraju procesuirati svi oni koji su pružali podršku haškim beguncima, jer se tako šalje poruka onima koji to i dalje čine, imale su veću težinu od podignutih ruku poslanika vladajuće koalicije, koji su podržali izmenu seta pravosudnih zakona. Kakva su vremena došla, još će se neko setiti i onog činovnika Ministarstva spoljnih poslova iz kabineta Vuka Draškovića koji je došapnuo Goranu Hadžiću da beži glavom bez obzira, čelnika MUP-a koji je dao Karadžiću ličnu kartu na ime Dragana Dabića između dva bombardovanja, ili onih paraćinskih tajkuna koji su sa Vlastimirom Đorđevićem otvarali mesare i klanice. No valja nešto ostaviti i za sledeće Bramercove posete, tako da su u ovom krugu izvučeni nekadašnji predsednik Izvršnog veća Vojvodine Koviljko Lovre, bivši reprezentativac u ragbiju Nikola Tepić i krug njihovih prijatelja zbog skrivanja Župljanina, i Aco Tomić za koga se sumnja da se istakao u zaštiti Ratka Mladića.

ŠIFRARNIK: Dobro je znalo Tužilaštvo za ratne zločine godinama ko je komunicirao i pružao logističku podršku nekim haškim beguncima, ali se sve završavalo na mlakim upozorenjima onima koji to rade "posredno ili neposredno, usmeno, pismeno, elektronskom poštom ili golubovima-pismonošama" da će biti izloženi krivičnom progonu; umesto progona, usledile su nove pretnje da se "neće oklevati u primeni Zakona o jatcima"; umesto neoklevanja, dobili smo najave da će se "ubuduće precizno raditi na predmetima jataka"; umesto preciznosti, čuli smo kako se govori o "nastojanju da se preuzmu svi predmeti za koje ima osnova da se procesuiraju". Sada samo treba videti da li su nastojanja, neoklevanja, pretnje i upozorenja dovela do toga da svi ti predmeti zastare.

Tužilaštvo nade polaže u odredbu o "krivičnom delu pomoći učiniocu posle izvršenog krivičnog dela" na osnovu novog Krivičnog zakonika, pa se u optužnici protiv jataka Stojana Župljanina u koju smo imali uvid navodi da su

ga njegovi pomagači neposredno, ili preko drugih lica, skrivali i pružali mu utočište u svojim kućama, stanovima ili vikendicama. Koviljko Lovre, Nikola Tepić, Mladen i Vinka Marjanović i Slobodan i Milorad Koprivica optužuju se zato što su ga "lično podržavali, ili mu pružali finansijsku pomoć, doturali odeću i druge potrebne predmete, pomagali u pribavljanju lažnih isprava o identitetu, održavali sa njim komunikaciju, obavestavali ga o preduzetim merama i radnjama organa gonjenja preduzetih radi njegovog otkrivanja i hvatanja, uspostavljali vezu sa drugim licima u cilju omogućavanja bekstva, organizovali tajne sastanke sa članovima porodice, tajne susrete, proslave ili večere sa starim prijateljima, upoznavali sa novim prijateljima ili prijateljicama radi lakšeg skrivanja, i svojim vozilima ga prebacivali sa jednog na drugo mesto, ometajući na taj način državne organe u otkrivanju i hvatanju".

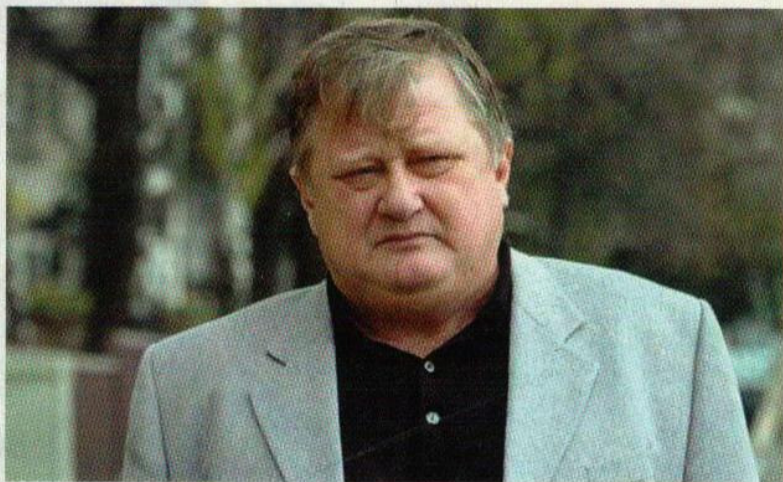
BRAD E ČARAPE: Neobična je životna priča Stojanova koji je jula 1999. dobio od centra

Milan Antonijević, Komitet pravnika za ljudska prava

Čekamo hrabrije sudije

"Kada posmatrate suđenje grupi navodnih jataka koje je u više navrata vraćano na početak zbog promene Sudskog veća, trudnoće i bolesti pojedinih optuženih, dva pokušaja suda da se oglasi nenadležnim i na kraju dobijete prvostepenu presudu u kojoj dominiraju reči "zastarelost" i "nedostatak dokaza", onda imate dovoljno elemenata da kažete da pravosuđe nije spremno da izrekne presudu onima koji su optuženi za skrivanje Ratka Mladića. Sudije koje su sudile u ovom predmetu nisu želele sebi da stave teret i donesu odluku u kojoj se osuđuje desetak ljudi koji su po optužnici skrivali Mladića. Ova odluka u vreme kada sudije i nemaju sigurnosti za svoj posao je donekle razumljiva, ukoliko znamo da su Mladića čuvali ljudi daleko važniji u hijerarhiji moći u Srbiji od ovih koji su optuženi. Podsetiću na istragu protiv Aca Tomića i Nebojše Pavkovića, koja takođe nema svoj epilog.

Ne bih ulazio u to da li trenutno ima političke volje za hapšenje Mladića, ali je sistem koji ga je godinama skrivao i dalje dovoljno jak da utiče na rad pravosuđa, što je poražavajuće. Verujem da oni koji opstruiraju ova suđenja znaju da to čine na štetu Srbije, dok javnost misli da je to i skrivanje Mladića u najvišem nacionalnom interesu, što je apsurd koji nam govori o moralnoj inverziji u kojoj živimo, ali i o posledicama perioda iz kojeg želimo da izađemo. Ostaje nam da čekamo drugostepenu presudu, smelije sudije i hrabrije tužilaštvo."

SASLUŠAN PRED
DOLAZAK SERŽA
BRAMERCA:
Aco Tomić

Foto: AP

Bezbednosti Pala Republike Srpske lažna dokumenta na ime Branislava Vukadina, nakon čega beži u Srbiju, najpre u Suboticu, gde dobija izbegličku dokumentaciju na osnovu izdatih lažnih dokumenata, a potom na područje Novog Sada. Optužnica otkriva da je Župljanin tokom narednih deset godina promenio čak 26 adresa, a da je stigao čak da ode do Moskve, Lagosa i Pariza.

Tu se kaže da se bežao po planu i rasporedu, koji je utvrdio još tokom 2000. godine, "kada je napravio spisak mogućih lokacija za skrivanje i spisak prijatelja i rođaka na koje sigurno može

da računa, napravivši šifarnik gradova, rođaka i prijatelja i njihove adrese" kako bi mogao da komunicira sa njima i sa porodicom. Nakon što je u poslednjem trenutku uspeo da pobegne organima gonjenja u januaru 2008. godine, Župljanin je otišao u Pančevo, gde mu je Nikola Tepić pružio utočište sve do juna iste godine kada je uhapšen. Imaće Lovre, Tepić i ostali štošta da kažu o Župljaninovom šifarniku, "patkama koje plivaju na 40", "zvezdi koja je izašla previše", "Čiči", "Bradi", "Gutaču" i ostalim zavrzlamama iz okruga Kotor Varoši, mada su daleko veća očekivanja o tome

da li u Mladićevom sazvežđu plove patke i čiče, ili se u Božinovićima neguje samo kult vune-nih čarapa.

O tome sigurno ima nešto da doda Aco Tomić koji je, prema onome što su rekli svedoci tokom saslušanja, naredio pukovniku Srboljubu Nikoliću da iz kasarne u Stragarima prebaci Mladića i njegovo obezbeđenje u objekat Cer. Potom je 1. juna 2002. omogućio Mladiću da napusti ovaj vojni objekat, stigne potom u pratnji Jovana Đoga i majora Miloša Čekovića u stan Ratka Vučetića.

FOTELJE I STOLICE: To što su u Tužilaštvu za ratne zločine mogli ponovo da čuju već je pisalo u službenim beleškama tužioca Drugog opštinskog suda Snežane Bogdanović još davne 2006. godine. Ona još 1. novembra te godine piše tužiocu za ratne zločine da su mnogi svedoci tokom istrage jasno rekli da su Mladićevo skrivanje organizovali Nebojša Pavković, Aco Tomić, Ljubiša Vuković, Dragan Živanović i Branislav Puhalo, ali da im je nakon sastanka sa tadašnjim ministrom pravde Zoranom Stojkovićem naloženo da "povuku zahtev za proširenje istrage" protiv ovih lica zato što nisu "obavljene konsultacije" povodom proširenja istrage. Možda zato što se kroz brojne izjave svedoka o organizovanju skrivanja Ratka Mladića pominje tadašnji predsednik Vlade Vojislav Koštunica; možda zato što je Koštunica u vreme kada je Ratko Mladić plandovao po kasarnama bio predsednik SR Jugoslavije i vrhovni komandant Vojske, i možda zato što je Tomić svojevremeno jasno poručio da će se, ukoliko istraga krene prema njemu, na udaru naći Koštunini bliski saradnici.

Tog političkog balasta više nema, jer je Koštunica zamenio funkcionerske fotelje za rasklimatane stolice lokalnih domova kulture gde povremeno drži tribine, dok se Stojković bavi advokaturom, baš kao i de-es-sovski Rade Bulatović, koji je pre godinu dana položio zakletvu, ali ga klijenti od tada uzalud traže, jer niko ne može da dozna telefon njegove kancelarije na Trgu Nikole Pašića. Bio je, doduše, i Boris Tadić ministar odbrane tokom 2003. kada je Tomić hranio kalinovačku mladež koja je po Beogradu pratila Mladića, ali valjda predsednik ima nekih prećih poslova osim da vrti onaj broj Specijalnog suda koji je stalno zauzet, u čijoj su blizini inače novopečeni optuženici već bezecivali jedan olinjali bircuz. ◀

Slobodan Kostić

Goran Petronijević, advokat Aca Tomića

Delo je zastarelo

"Krivično delo pomoć učiniocu nakon izvršenog krivičnog dela spada u kategoriju tzv. nesamostalnih krivičnih dela, tj. krivičnih dela koja su vezana za osnovno krivično delo – krivično delo za koje se tereti lice kome je pružena pomoć. U tom smislu Ratko Mladić se tereti za krivično delo ratnog zločina i genocida, za period '92–'96. godine kada je bila propisana maksimalna kazna zatvora u trajanju od 20 godina. Dakle, kada bi se i sada sudilo Mladiću, mogao bi da dobije maksimalno 20 god. ukoliko bude oglašen krivim. U tom smislu zbog primene odredbi člana 5 KZ koji nalaže blažu primenu zakona u slučaju promene Krivičnog zakona u toku ili pre početka postupka, na bilo koje lice koje se sumnjiči da je pomagalo Ratku Mladiću, mogu se primeniti odredbe člana 204 KZRS važeće u vreme '92–'96. godine. Maksimalna zaprećena kazna za to delo je 5 godina zatvora. To znači da od momenta kada je general Aco Tomić prvi put ispitan pred organima gonjenja, a to je 30. 1. 2011, sve što se dogodilo pre tog datuma je zastarelo", kaže Petronijević.

Da li je gospodin Tomić, kao načelnik Uprave bezbednosti VJ, morao znati da se Ratko Mladić krije u vojnim objektima i nakon što je Okružni sud u Beogradu raspisao protiv njega poternicu 9. maja 2002?

Gospodin Tomić je u svom iskazu objasnio da poternica za Ratkom Mladićem nikada nije lično dostavljena Upravi bezbednosti VJ u periodu kada se on nalazio na njenom čelu. Ta činjenica je dokaziva, a pretpostavka da je morao znati apsolutno ne stoji.

Mislite da je za Mladićevo skrivanje morao da zna i tadašnji državni vrh?

Teško se može sa sigurnošću tvrditi ko je sve u državnom vrhu za to znao. Logično bi bilo da ako se general Mladić nalazio u vojnim objektima, da za to moraju znati i državne strukture.